

Затверджую
Директор Інституту української мови
НАН України
д.ф.н./ проф. П.Ю. Гриценко

« 04 » лютого 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ про академічну доброчесність в Інституті української мови НАН України

I. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність в Інституті української мови НАН України (далі – Положення) розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу діяльність», «Про запобігання корупції», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії»; Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Статуту Інституту української мови НАН України (далі – Інститут).

1.2. Мета Положення полягає в запровадженні правил і норм академічної доброчесності в Інституті та дотриманні стандартів чесної та високопрофесійної діяльності наукових працівників та здобувачів вищої освіти Інституту в науково-дослідницькій сфері та освітньому процесі.

1.3. Положення спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень учасників освітнього процесу на основі

дотримання принципів і норм професійної етичної поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності Інституту, на запобігання порушенням академічної доброчесності.

II. Основні терміни та їх визначення

2.1. *Академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. Відповідно до Закону України «Про освіту» (п. 4 ст. 42) порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

стискування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману

є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

III. Дотримання принципів академічної доброчесності

3.1. Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід'ємним складником внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і передбачає:

– заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;

– виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;

– порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

3.2. Дотримання академічної доброчесності науковими працівниками Інституту передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методи, методики і результати досліджень, джерела використаної та власну освітню і наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

3.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

3.4. За порушення академічної доброчесності наукові працівники Інституту можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова в присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів (зокрема вченої ради, спеціалізованої вченої ради, наукової ради «Українська мова», ради молодих учених Інституту) чи займати визначені законом посади;

Наукових працівників Інституту за порушення академічної доброчесності позбавляють можливості здійснювати наукове керівництво аспірантами/наукове консультування докторантів, викладати дисципліни навчального плану підготовки докторів філософії.

3.5. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (модульна контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Інституту;
- позбавлення академічної стипендії;
- відмова в наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;
- зняття дисертації з розгляду спеціалізованою вченою радою Інституту незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту.

Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час виконання завдань поточного (підсумкового) контролю здійснює викладач/екзаменаційна комісія.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності під час виконання завдань поточного (підсумкового) контролю викладач зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви на ім'я директора Інституту) про зазначений факт порушення.

У разі встановлення екзаменаційною комісією факту порушення академічної доброчесності під час проходження здобувачем вищої освіти атестації складають відповідний протокол із рішенням про оцінку "F".

3.6. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час написання ним дисертаційних робіт, наукових та ін. статей здійснює науковий керівник.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності науковий керівник зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви на ім'я завідувача відділу та директора Інституту) про зазначений факт порушення.

3.7. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час попередньої експертизи дисертації та підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здійснюють завідувач відділу, де здійснюється попередня експертиза, та рецензенти (експерти).

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності завідувач відділу та рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви на ім'я наукового керівника/наукового консультанта здобувача та директора Інституту) про зазначений факт порушення.

Таку дисертацію не рекомендують до захисту, надають негативний висновок.

3.8. Виявлення спеціалізованою вченою радою порушення академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня без права її повторного захисту.

3.9. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності науковими працівниками під час рекомендації видань до друку здійснюють завідувачі відділів, рецензенти (експерти) різних рівнів, голова та вчений секретар ученої ради Інституту.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності під час рекомендації рукопису до друку на етапі проходження відділу рецензенти

(експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт завідувача відділу; на етапі Інституту – голову та вченого секретаря вченої ради.

3.10. Контроль і відповідальність за дотриманням норм академічної доброчесності авторами публікацій у наукових періодичних виданнях Інституту здійснюють головні редактори, заступники головних редакторів та відповідальні секретарі редакційних колегій (рад) видань.

Виявлення порушення академічної доброчесності в поданих публікаціях є підставою для відмови у друку.

IV. Запобігання порушенням академічної доброчесності

4.1. Із метою уникнення фактів академічної недоброчесності в науковій (творчій) та освітній діяльності наукових працівників, здобувачів вищої освіти в Інституті вживають таких заходів:

- ознайомлення всіх учасників наукового та освітнього процесів із нормами цього Положення;
- системне інформування наукових працівників та здобувачів вищої освіти про дотримання принципів та правил академічної доброчесності;
- проведення семінарів щодо академічної культури у науковій та освітній сферах;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з вимогами дотримання правил академічної доброчесності під час підготовки навчальних та кваліфікаційних робіт;
- системне інформування голів та членів екзаменаційних комісій, наукових керівників про посилення уваги щодо відповідності навчальних та кваліфікаційних робіт принципам академічної доброчесності;

– обов'язкова перевірка кваліфікаційних робіт на наявність плагіату експертами (у разі необхідності й за допомогою відповідних технічних засобів і програмних продуктів).

V. Комісія з питань академічної доброчесності

5.1. Із метою дотримання академічної доброчесності в Інституті створюють комісію з питань академічної доброчесності. Склад і термін роботи комісії визначають у наказі директора.

5.2. Повноваження комісії з питань академічної доброчесності:

– розглядати заяви щодо порушення академічної доброчесності, здійснювати їх аналіз та готувати відповідні висновки;

– залучати до експертизи фахівців із відповідної галузі знань, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;

– готувати пропозиції щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності Інституту;

– інші повноваження відповідно до вимог законодавства України та нормативних актів Інституту.

5.3. Організаційною формою роботи комісії є засідання.

5.4. Засідання комісії веде її голова, за його відсутності – заступник.

Повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні тощо здійснює секретар.

5.6. На засідання комісії запрошують особу, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. Про дату, час і місце проведення засідання особу, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, попереджають щонайменше за два дні.

5.6. Комісія надає можливість особі, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, ознайомитися з матеріалами щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них зауваження, надати усні та/або письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень.

5.7. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається прийнятним, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні.

5.8. За результатом проведеного засідання комісія готує висновок щодо підтвердження чи спростування факту порушення академічної доброчесності. За умови підтвердження факту порушення академічної доброчесності у висновку зазначаються пропозиції щодо вживання відповідних заходів. Особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, ознайомлюється із висновком комісії. Висновок подається директорові Інституту для подальшого розгляду і прийняття рішення.

VI. Порядок подання апеляції та її розгляд

6.1. У разі незгоди з висновком комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності.

6.2. Апеляцію подає особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, у триденний термін після дати отримання висновку комісії Інституту для ознайомлення.

У цьому випадку для розгляду апеляції створюється Апеляційна комісія, склад і термін роботи якої затверджується наказом директора. Рішення Апеляційної комісії щодо розгляду апеляційної заяви є остаточним і оскарженню не підлягає.

6.3. В апеляції учасник освітнього процесу зазначає:

– персональну інформацію заявника (ПІБ, контактний телефон, електронна адреса, назва структурного підрозділу, посада/група, спеціальність, курс) та викладає суть питання;

– рішення, що оскаржується;

– пояснення того, в чому полягає неправомірність рішення та обґрунтування заперечень;

– опис матеріалів та документів, які додаються за потреби.

6.4. Апеляцію розглядають протягом місяця з дня її надходження.

6.5. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, формується відповідний висновок.

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання

вченої ради № 1 від 04 лютого 2020 р.